

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 83/21

Møtedato: 17.06.2021

Dato: 04.06.2021

Arkivsaksnr: 2019/2086

Personvernombudets årsrapport til universitetsstyret for 2020

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Instruks for personvernombudet ved Universitetet i Bergen
<http://ekstern.filer.uib.no/ledelse/universitetsstyret/2021/2021-06-17/Instruks-for-personvernombudetUiB.PDF>

Saken gjelder:

Personvernombudet ved UiB legger i denne saken fram sin første årsrapport for styret til orientering.

Bakgrunn

Med innføringen av personvernforordningen (GDPR) i 2018 ble det obligatorisk for alle offentlige virksomheter å ha eget personvernombud. Virksomheten, som er behandlingsansvarlig for behandlingen av personopplysninger, skal involvere personvernombudet i spørsmål som gjelder vern av personopplysninger og skal legge til rette for ombudets arbeid. Ombudet skal informere og gir råd om virksomhetens plikter etter personvernregelverket, kontrollere virksomhetens etterlevelse av personvernregelverket og ivareta kontakten med Datatilsynet. Personvernombudet er uavhengig rolle og kan ikke instrueres om utførelsen av sine lovpålagte oppgaver.

I årsrapporten peker personvernombudet på hvordan pandemien har ført til flere problemstillinger knyttet til digitalisering og digital undervisning, samt flere henvendelser fra personer som er deltakere i pandemirelaterte forskningsprosjekter. Ombudet understreker at UiB tar personvern på alvor og opplever å bli involvert i og tatt med på råd både i pågående og nye prosesser. Ombudet peker samtidig på områder hvor det er behov for forbedring, som økt kunnskap om avvikshåndtering, juridisk kompetanse i organisasjonen knyttet til personvern- og informasjonssikkerhetsrelaterte problemstillinger, bedre administrative rutiner for behandling av personopplysninger, og behov for en tydeliggjøring av skillet mellom det som hører under det juridiske rammeverket rundt forskning på den ene siden og forskningsetiske normer og retningslinjer på den andre.

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetsdirektøren vil understreke at det er viktig at UiB arbeider godt med å ivareta personvernet til studenter, ansatte, forskningsdeltakere og andre som er i kontakt med Universitetet. Ansvar for å sikre at personvernet ivaretas i all aktivitet som skjer i en så kompleks virksomhet som UiB krever kontinuerlig oppmerksomhet og forbedring etter hvert som nye problemstillinger dukker opp. Universitetsdirektøren ser derfor på ordningen med eget personvernombud som viktig for å bidra til å sikre dette. Universitetsdirektøren har merket seg ombudets innspill til forbedringsområder og vil legge til rette for en tettere dialog med ombudet.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar personvernombudets årsrapport til orientering

Robert Rastad
universitetsdirektør

04.06.2021/Arne R. Ramslien

Vedlegg

1 Personvernombudets årsrapport til universitetsstyret for 2020

Personvernombudets årsrapport til universitetsstyret for 2020

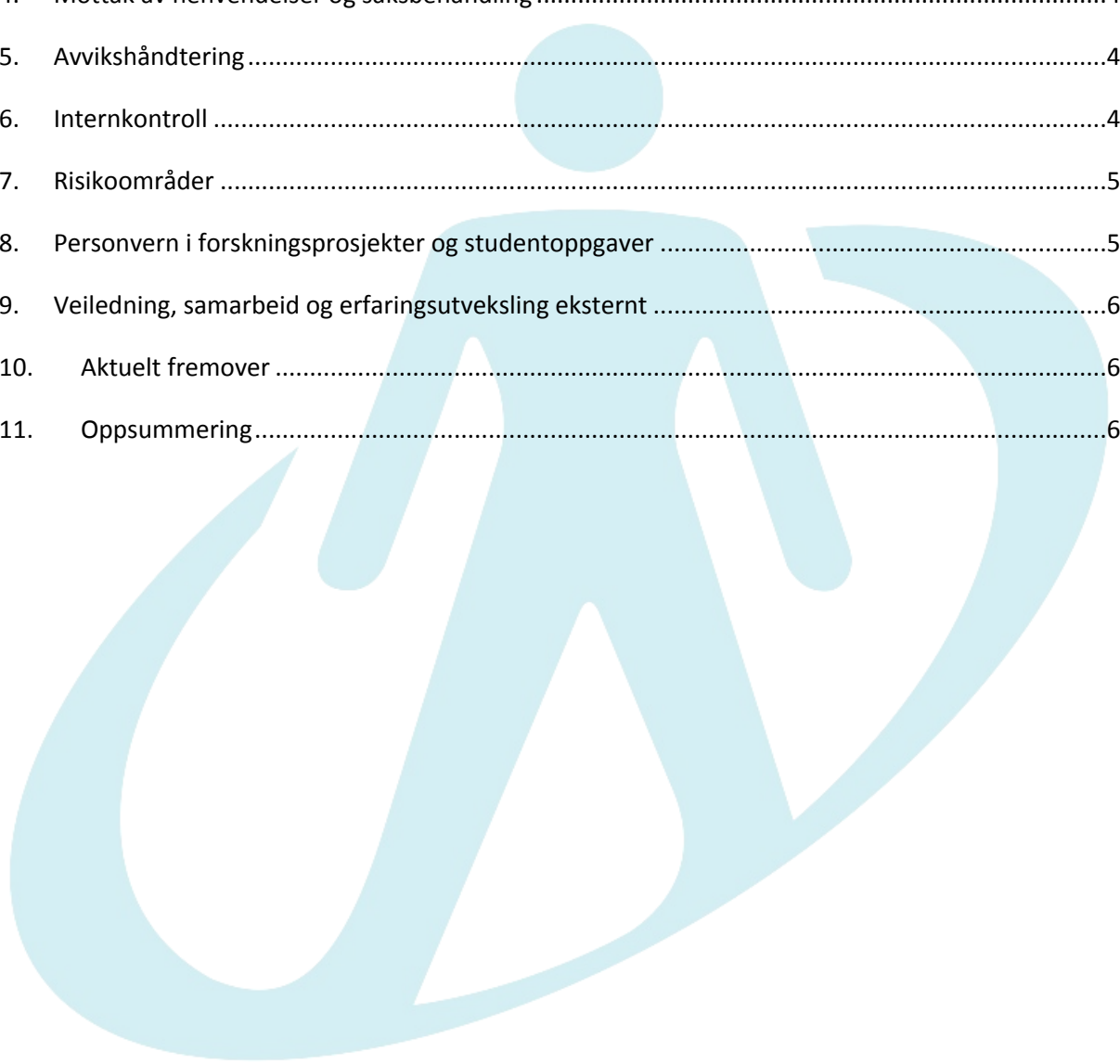

Bergen, 19.05 2021

Janecke Helene Veim
Personvernombud
Universitetet i Bergen

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	2
2. Personvernombudets rolle og oppgaver	2
3. Involvering og kontaktpunkter internt	3
4. Mottak av henvendelser og saksbehandling	4
5. Avvikshåndtering	4
6. Internkontroll	4
7. Risikoområder	5
8. Personvern i forskningsprosjekter og studentoppgaver	5
9. Veiledning, samarbeid og erfaringsutveksling eksternt	6
10. Aktuelt fremover	6
11. Oppsummering.....	6

1. Innledning

Årsrapporten dekker årene 2019 og 2020. Slik pandemien påvirket hele samfunnet i 2020, påvirket den også personvernombudets arbeid, med flere oppgaver knyttet til digitalisering av undervisning og digital kommunikasjon.

Prosjektet Oppfølging av personvern og informasjonssikkerhet ble påbegynt mai 2019 og slutført 2020, ble gjennomført som planlagt, dog noe forsinket. Leveranser i prosjektet omfattet blant annet risikostyringsverktøy, revisjon av overordnede rammer for behandling av personopplysninger, opplæringsplan for personvern og informasjonssikkerhet, e-læringskurs for ansatte og studenter og løsning for melding og håndtering av avvik. Andre planlagte oppgaver, som videre utbygging av informasjon på UiBs nettsider, måtte omprioriteres da samfunnet stengte ned og andre nødvendige oppgaver måtte gå foran. Dette arbeidet vil bli prioritert fremover.

Det har vært en prioritert oppgave å utvikle og implementere løsninger ved UiB som skal ivareta lovpålagt dokumentasjonsplikt og håndtering av personvernrisiko i tråd med nytt personvernregelverk. UiB har utviklet systemet RETTE (system for Risiko og ETTErlevelse) for å dokumentere behandling av personopplysning i forskningsprosjekter og studentoppgaver. Som eneste institusjon har UiB utviklet en løsning som er integrert mot andre systemer i sektoren, og som også har innebygget internkontrollfunksjon.

Styringssystemet for informasjonssikkert og personvern (SIP), sammen med UiBs overordnede retningslinje for behandling av personopplysninger danner de styrende dokumentene i internkontrollsystemet. Det er personvernombudets vurdering at dette er et godt utgangspunkt, men trenger videre utbygging med gjennomførende rutiner for å etterlevelse av personvernregelverket. Personvernregelverket legger et økt ansvar på den behandlingsansvarlige, og det er viktig å sikre nødvendige kompetanse og ressurser internt i organisasjonen.

2. Personvernombudets rolle og oppgaver

Hensikten med personvernombud er å styrke virksomhetens evne til å etterleve regelverk for behandling av personopplysninger. Personvernombudets rolle og oppgaver følger av personvernforordningen artiklene 37, 38 og 39 jfr. Personopplysningsloven § 1, og instruks for UiBs personvernombud vedtatt av universitetsstyret. Personvernombudet skal rapportere direkte til det høyeste ledelsesnivået ved institusjonen. Rapportering innebærer å avgi en årlig rapport, i tillegg til jevnlig rapportering og kontakt gjennom året.

Sentrale oppgaver er å gi råd i egen organisasjon og å følge med på etterlevelse av personvernregelverket og institusjonens egne retningslinjer og rutiner for behandling av personopplysninger. Helt overordnet er personvernombudets oppgave å bidra til at Universitetet i Bergen ivaretar personverninteressene til ansatte, studenter, forskningsdeltakere og andre som UiB behandler personopplysninger om.

En av personvernombudets oppgaver er å bidra i institusjonens arbeid med risikostyring. En risikobasert tilnærming innebærer å bruke mere ressurser der hvor risiko og konsekvenser for personvernet er størst. Det er pålagt å gjennomføre en personvernkonsekvensvurdering (DPIA) når det er sannsynlig at en behandling av personopplysninger vil medføre høy risiko for personvernet,

det være seg utvikling av nye løsninger, prosjekter, systemer eller arbeidsprosesser. Personvernombudet skal involveres både ved vurderingen om det er nødvendig å gjennomføre en personvernkonsekvensvurdering og bidra underveis med råd, men det er alltid den behandlingsansvarlige som er ansvarlig for gjennomføringen, og for å iverksette risikoreduserende tiltak. I det videre arbeid vil det bli prioritert å videreutvikle veiledningsmateriell for å støtte arbeidet.

Personvernombudet skal også være en kontaktperson for de registrerte og bistå ved henvendelser. I forskningsprosjekter der kontaktinformasjon er oppgitt, har personvernombudet opplevd å få mange direkte henvendelser, men også mer generelle henvendelser fra personer som har funnet frem via kontaktinformasjon på UiBs nettside Personvernportalen og i personvernerklæringen

3. Involvering og kontaktpunkter internt

Institusjonens ledelse skal sikre at personvernombudet på riktig måte og i rett tid involveres i alle spørsmål som gjelder vern av personopplysninger.

Personvernombudet opplever å bli involvert i og tatt med på råd både pågående og nye prosesser. Blant annet kan nevnes rådgivning i utviklingsprosjekter og ved utarbeidelse av retningslinjer og rutiner, på områdene forskning og utdanning og for administrative behandlinger. I forbindelse med pandemien har det blant annet vært behov for utfyllende retningslinjer for digital undervisning, kommunikasjon og pasientbehandling.

Personvernombudet opplever samarbeidet med faglige og administrative enheter som godt, og at det er stor forståelse for nødvendigheten av å søke råd hos personvernombudet. Samtidig må personvernombudet peke på den vedvarende risikoen for at rådgivning i for stor grad kan gli over i den operative driften. Særlig gjelder dette IKT-rettslige problemstillinger. For sterk involvering i driften kan potensielt føre til at personvernombudet havner i en rollekonflikt. Det bør etter personvernombudets mening være en tydeligere avklaring av hvilke problemstillinger personvernombudet bør involveres i og hvilke juridiske oppgaver som bør primært håndteres internt på den enkelte avdeling.

Personvernombudet opplever at ledelsen støtter personvernombudet i utførelsen av sine oppgaver, herunder stiller til rådighet nødvendige ressurser, samt gir tilgang til personopplysninger og behandlingsaktiviteter, og muliggjør opprettholdelse av dybdekunnskap. Personvernombudet vil likevel peke på at det etter personvernombudets mening er behov for økt juridisk kompetanse ved UiB knyttet til personvern- og informasjonssikkerhetsrelaterte problemstillinger, særlig på området IKT-rett.

Personvernombudet har ikke hatt regelmessige møter med øverste administrative ledelse, slik det er gjennomført ved andre institusjoner. Erfaringen tilsier at slike møter oppleves som svært nyttig, og gir anledning til å løfte saker og problemstillinger til diskusjon og oppfølging. Det vil være ønskelig fra personvernombudets side at det fremover tilstrebes å legge til rette for jevnlige møter.

4. Mottak av henvendelser og saksbehandling

Personvernombudet er bundet av taushetsplikt, jfr. personvernforordningen artikkel 38(5).

Taushetsplikten gjelder i tillegg til den taushetsplikten som følger av forvaltningsloven, og har særlig betydning der personvernombudet mottar henvendelser direkte fra enkeltpersoner.

Personvernombudet opplever at kontaktinformasjonen er lett tilgjengelig og at de som ønsker å ta kontakt lett finner frem. Det har imidlertid ikke vært et stort omfang av henvendelser om innsyn eller andre forespørsler i 2020, noe som kan skyldes koronasituasjonen.

I UiBhjelp er det etablert et spor for å gi brukerstøtte ved spørsmål om RETTE, for å ta imot generelle henvendelser, og registrering av avvik og uønskede hendelser knyttet til personvern og informasjonssikkerhet. Denne løsningen kom på plass mot slutten av 2020.

Personvernombudet erfarer at UiBs nettside Personvernportalen er godt kjent i organisasjonen. Det er et mål at nettsiden skal videre bygges ut med Informasjonssikkerhet. Det er også behov for å arbeide videre med informasjon om behandling av personopplysninger for administrative formål. Ut fra behovet ble det prioritert å først bygge ut informasjon om behandling av personopplysninger i forskning.

5. Avvikshåndtering

Personvernombudet skal etter anmodning gi råd ved spørsmål om brudd på personopplysningssikkerheten. Brudd på personopplysningssikkerheten er meldepliktig til Datatilsynet, med mindre bruddet sannsynligvis ikke vil medføre en risiko for personvernet. Personvernombudet opplever at det er gode rutiner for å oppdage og håndtere informasjonssikkerhetsbrudd. Det er etter personvernombudets vurdering likevel behov for økt kunnskap i organisasjonen om hva som utgjør et meldepliktig brudd på personopplysningssikkerheten, og hva som er avvik og rutinebrudd som bør meldes internt for læring og forbedring. Det er viktig at avvik meldes, slik at det riktige vurderinger kan gjøres, og slik at berørte personer som har rett på informasjon, får den nødvendige informasjonen.

Det er behov for klare rutiner som peker på hvem som har ansvar for å sørge for at avvik blir håndtert på riktig måte, og at ressurspersoner involveres på riktig måte og til rett tid. Ethvert brudd på personopplysningssikkerheten skal dokumenteres, enten det vurderes som meldepliktig eller ikke. Rapporten skal beskrive de faktiske forhold rundt bruddet, virkningene av det, og hvilke tiltak som er truffet for å utbedre det. Av fire meldte avvik til Datatilsynet i 2019 og 2020 ble ingen vurdert å ha en slik alvorlighetsgrad at det ble gitt sanksjoner.

6. Internkontroll

Internkontroll med behandling av personopplysninger inngår som del av ledelsens årlige gjennomgang av informasjonssikkerhet og personvern. Årlig spørring til avdelingsledere danner grunnlaget for UiBs samlede rapportering om status for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern til Unit ved begynnelsen av hvert år.

Personvernombudet skal i henhold til personvernforordningen art. 39 kontrollere den behandlingsansvarliges overholdelse av regelverket. Personvernombudet har deltatt i internkontrollrapportering og opplever at selv om det god oversikt over behandling av

personopplysninger ved institusjonen er det fremdeles er stort behov for kunnskap om regelverket og rutiner.

Det er behov for å arbeide videre med administrative rutiner for behandling av personopplysninger, herunder rutiner for dokumentasjon av behandlingsaktiviteter. Å ha en samlet fullstendig og oppdatert oversikt (protokoll) over hvilke personopplysninger som behandles, er nødvendig for å dokumentere etterlevelse av regelverket. Oversikten over behandling av personopplysninger danner grunnlaget.

7. Risikoområder

EU domstolens dom i Schrems II-saken i juli 2020 har medført betydelige utfordringer for overføring av personopplysninger utenfor EØS-området. Domstolens uttalelser har påvirket blant annet muligheten for kjøp av tjenester, bruk av skytjenester og samarbeid i forskningsprosjekter med deling av forskningsdata som inneholder personopplysninger.

Domstolen overlot til det europeiske personvernrådet å utarbeide utfyllende retningslinjer. Endelig versjon er ennå ikke klar, og foreløpige anbefalingene som har vært på høring ser ikke ut til å løse de vanligste utfordringene. Endelige retningslinjer ventes våren 2021.

I mellomtiden har en arbeidsgruppe i regi av Unit arbeidet med å kartlegge fellessystemer, og det gjeldende rådet er å ikke ta i bruk nye løsninger eller tjenester som innebærer overføring utenfor EØS, og særlig til USA.

Overføring til tredjeland er derfor et klart risikoområde på personvernfronten og det bør utarbeides veiledning og metodikk for gjennomføring av overføringskonsekvensvurdering ('transfer impact assessment' – TIA).

8. Personvern i forskningsprosjekter og studentoppgaver

En prioritert oppgave ved UiB har vært utviklingen av systemet RETTE (Risiko og ETTERlevelse i forskning). RETTE skal både sikre oversikt, ivareta dokumentasjonsplikt, avdekke risikoforhold og være et internkontrollverktøy. RETTE skal også bidra til mer effektiv ressursbruk og ha en opplæringsfunksjon for forskere og studenter.

RETTE ble tatt i bruk våren 2019, med import av REK-godkjente prosjekter, og senere med integrasjon mot NSDs meldingsarkiv. Som eneste institusjon i sektor har UiB en løsning med integrasjon mellom Cristin for REK-prosjekter og forskningsprosjekter vurdert av NSD. Ved årsskiftet 2020-2021 var det ca 1150 prosjekter registrert i RETTE, og i skrivende stund 1227 prosjekter.

Personvernombudet har ved flere anledninger tatt opp behovet for en tettere intern koordinering mellom rådgivning om behandling av personopplysninger etter personvernregelverket og forskningsetikk. Det er personvernombudets opplevelse at det er behov for en tydeliggjøring av det som hører under det juridiske rammeverket rundt forskning og forskningsetiske normer og retningslinjer, for å kunne gi sammenhengende intern rådgivning til forskere. Utkast til nye forskningsetiske retningslinjer støtte opp om dette skillet. Det er personvernombudets vurdering at mye av den rådføring om personvern i forskning som forskere i dag søker eksternt, i realiteten hører under forskningsetikken, og burde håndteres internt ved institusjonen. Det er personvernombudets vurdering at det er stort behov for intern opplæring av ansatte og forskere om forskningsetikk og

personvern. Det er også behov for å utvikle maler for informasjonsskriv for UiB som er tilpasset ulike forskningsområder, og som på en riktigere måte reflekterer gjeldende rett og universitetets policy for behandling av personopplysninger i forskning, og deltakelse i forskning som er basert på forskningsetiske normer og retningslinjer.

9. Veiledning, samarbeid og erfaringsutveksling eksternt

Det er etablert et nasjonalt nettverk for personvernombud i UH-sektoren, og det er aktive diskusjoner og erfaringsutvekslinger på Teams, og i nettverksmøter.

Personvernombudene ved UiB, FHI, HVL, NORCE og Haukeland universitetssjukehus har også etablert et lokalt samarbeid med digitale møte annenhver uke, der aktuelle problemstillinger tas opp. I tillegg deltar personvernombudet i et nettverk i regi av EGN, med deltakere fra privat og offentlig sektor.

10. Aktuelt fremover

Digitalisering er et mål og et middel, men samtidig kan det innebærer personvernmessige utfordringer. Det vises til den økende bruken av digitale plattformer, særlig når dette samtidig innebærer overføring av data utenfor EØS til land med svakere vern av personopplysninger.

Plattformer som bygges i offentlig sektor, som helseanalyseplattformen, vil samle enorme datamengder, og ha stor betydning for forskningsvirksomheten.

Kunstig intelligens er et satsingsområde for mange av UiBs forskningsmiljøer. Kunstig intelligens kan gi raskere og mer treffsikre avgjørelser, og vi kan få frem kunnskap som eller ikke er mulig. Samtidig utfordres viktige personvernprinsipper. Datatilsynet har etablert en regulatorisk sandkasse for kunstig intelligens, og har invitert til samarbeid og workshops. UiB v/SLATE er tatt ut til å være med for prosjekt som omhandler problemstillinger relatert til bruk av læringsanalyse og kunstig intelligens, og vitenskapelig ansatt ved Juridisk fakultet og UiBs personvernombudet er koblet på prosjektet. Det er gledelig at det arbeides godt med å bygge kompetanse om personvernregelverket og koblingen mellom jus og teknologi i utdanningen ved Det juridiske fakultet.

11. Oppsummering

Det er en grunnleggende forutsetning i personvernregelverket at den behandlingsansvarlige må ta et større ansvar for å arbeide med personvern. Det er personvernombudets vurdering at arbeidet med personvern tas på alvor ved UiB. Det er likevel nødvendig å bygge opp mere kompetanse i alle ledd, og sikre at det er på plass tydelige rutiner og løsninger som gjør det enkelt å etterleve regelverket.